

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **Z. G.**,

skazanego z art. 148 § 1 d.k.k. w zb. z art. 168 § 1 d.k.k. w zw. z art. 10 § 2 d.k.k.

i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 9 maja 2023 r.,

kwestii wznowienia z urzędu

postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 20 listopada 1996 r., sygn. akt 280/96

zmieniającego wyrok Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku

z dnia 28 września 1995 r., sygn. akt IV K 164/93

**nie stwierdził podstaw do wznowienia z urzędu postępowania
zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w
Gdańsku z dnia 20 listopada 1996 r., sygn. akt II AKa 280/96.**

UZASADNIENIE

Z. G. wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku z dnia 28 września 1995 r., sygn. akt IV K 164/93 został skazany:

- w punkcie I - za przestępstwo z art. 148 § 1 d.k.k. w zb. z art. 168 § 1 d.k.k. w zb. z art. 10 § 2 d.k.k. na karę śmierci,
- w punkcie II - za przestępstwo z art. 148 § 1 d.k.k. w zb. z art. 168 § 1 d.k.k. w zb. z art. 176 d.k.k. w zw. z art. 10 § 2 d.k.k. na karę śmierci,

- w punkcie III - za przestępstwo z art. 176 d.k.k. na karę 4 lat pozbawienia wolności.

- w punkcie IV - za przestępstwo z art. 176 d.k.k. na karę 4 lat pozbawienia wolności Sąd wymierzył skazanemu jako karę łączną karę śmierci, a nadto orzekł wobec Z. G. karę dodatkową pozbawienia praw publicznych na zawsze.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, po rozpoznaniu sprawy z powodu apelacji obrońcy oskarżonego, wyrokiem z dnia 20 listopada 1996 r., sygn. akt II AKa 280/96 zmienił opisany wyrok w ten sposób, że:

- za czyny przypisane skazanemu w punktach I i II wyroku sądu pierwszej instancji wymierzył Z. G. kary dożywotniego pozbawienia wolności oraz kary dodatkowe pozbawienia praw publicznych na okresy po 10 lat,

- uchylił orzeczenie sądu pierwszej instancji o karze łącznej i wymierzył oskarżonemu jako karę łączną karę dożywotniego pozbawienia wolności i karę łączną pozbawienia praw publicznych na okres 10 lat.

Kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wniósł obrońca skazanego, zarzucając temu wyrokowi rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 2 § 1 d.k.p.k., 3 § 1 i 3 d.k.p.k., 4 § 1 d.k.p.k., 152 d.k.p.k., 176 d.k.p.k., 155 § 1 i 2 d.k.p.k., 357 § 1 d.k.p.k. mające wpływ na treść orzeczenia.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 5 stycznia 1999 r., sygn. akt III KKN 213/97 oddalił kasację.

W dniu 6 sierpnia 2001 r., obrońca skazanego na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. złożył wniosek o wznowienie opisanego postępowania karnego, wskazując, iż zabezpieczone w sprawie ślady winny być poddane badaniom DNA, których to badań w dacie orzekania przez sądy obu instancji nie przeprowadzano.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2002 r., sygn. akt III KO 8/01, oddalił wniosek obrońcy o wznowienie postępowania, ponieważ uznał, że pojawienie się nowego środka dowodowego w postaci nowej techniki badań śladów, nie jest oczywiście równoznaczne z ujawnieniem się nowego dowodu, wskazującego, że skazany nie popełnił czynu.

W dniu 14 grudnia 2021 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek Z. G. datowany 8 grudnia 2021 r., o wznowienie postępowania w sprawie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku o sygn. akt II AKa 280/96 oraz Sądu Wojewódzkiego w

Gdańsku o sygn. akt IV K 164/93. Postanowieniem z dnia 6 maja 2022 r. Sąd Najwyższy ustanowił dla skazanego Z. G. obrońcę z urzędu i zlecił mu zbadanie akt sprawy Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku o sygn. akt IV K 164/93, pod kątem istnienia przesłanek do sporządzenia i podpisania wniosku o wznowienie postępowania, a następnie – o ile przesłanki istnieją – w terminie 30 dni od otrzymania tego postanowienia, opracowanie stosownego wniosku, ewentualnie powiadomienie Sądu Najwyższego o niestwierdzeniu podstaw do wznowienia postępowania. W dniu 10 czerwca 2022 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy wyznaczonego z urzędu o braku podstaw do sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania. W zaistniałej sytuacji zarządzeniem z dnia 20 czerwca 2022 r. wezwano Z. G. do uzupełnienia w terminie 7 dni braku formalnego wniosku z dnia 8 grudnia 2021 r. o wznowienie postępowania przez sporządzenie i podpisanie takiego wniosku przez obrońcę z wyboru - adwokata lub radcę prawnego. Zarządzeniem z dnia 14 września 2022 r., na podstawie art. 120 § 2 k.p.k., odmówiono przyjęcia wniosku Z. G. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 listopada 1996 r., sygn. akt II AKa 280/96.

W dniu 3 lutego 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek adw. M. M., obrońcy skazanego Z. G., o wznowienie postępowania karnego zakończonego prawomocnym skazaniem Z. G. na karę łączną dożywotniego pozbawienia wolności, w którym jako podstawę wskazał art. 542 § 1 oraz § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wniósł o wznowienie postępowania w sprawie skazanego Z. G.

i:

1. uchylenie wyroku Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku, IV Wydziału Karnego, z dnia 28.09.1995 r. (sygn. akt IV K 164/93), skazującego Z. G. za popełnienie za czyny z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 168 § 1 k.k. w zb. z art. 176 k.k. w zw. z art. 10 § 2 k.k., na karę śmierci oraz karę pozbawienia praw publicznych na zawsze;
2. uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20.11.1996 r. (sygn. akt II AKa 280/96), którym zmieniono ww. wyrok Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku i skazano Z. G. na karę dożywotniego pozbawienia wolności oraz karę pozbawienia praw publicznych na okres 10 lat;

3. przekazanie sprawy Z. G. do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku

W uzasadnieniu wniosku obrońca podniósł, że wyrok Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku, sygn. IV K 164/93, został wydany przez sąd nienależycie obsadzony, co stanowić miało bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zdaniem wnioskodawcy uchybienie miało polegać na tym, iż w składzie Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku zasiadał sędzia Sądu Rejonowego w Gdyni A. W., delegowany przez Prezesa Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku do składu orzekającego w sprawie o sygn. IV K 164/93, na którą to delegację brak było zgody Kolegium Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku, wymaganej przepisem art. 63 § 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, gdyż akta osobowe sędziego A. W. nie zawierają protokołu posiedzenia Kolegium Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku, z którego wynikałoby, iż Kolegium wyraziło zgodę na delegowanie sędziego do uzupełnienia składu orzekającego w sprawie o sygn. IV K 164/93.

Prokurator Prokuratury Krajowej w pisemnym stanowisku wniósł o stwierdzenie niedopuszczalności wznowienia z urzędu postępowania karnego, zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia z dnia 20 listopada 1996 r., sygn. II AKa 280/96, zmieniającego wyrok Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku z dnia 28 września 1995 r., sygn. IV K 164/93, przeciwko Z. G. skazanemu za przestępstwa z art. 148 § 1 d.k.k. w zb. z. art. 168 § 1 d.k.k. i in.

W uzasadnieniu podniósł, że pismo obrońcy Z. G. z dnia 28 stycznia 2023 roku, oznaczone jako „wniosek o wznowienie”, należy potraktować jako sygnalizację uchybienia, ponieważ trzeba mieć na uwadze art. 542 § 4 k.p.k. z którego wynika, iż w wznowienie nie może nastąpić z przyczyn wymienionych w art. 542 § 3 k.p.k., jeżeli były one przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji, a tak było w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie prokurator podniósł, że analiza prawna przepisów obowiązujących w czasie orzekania w sprawie Z. G. nie potwierdziła zaistnienia uchybienia wskazanego przez autora wniosku o wznowienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wznowienie postępowania z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., możliwe jest tylko z urzędu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24

maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 5, poz. 48). Z tego powodu strona - nie dysponując w tym zakresie własnym wnioskiem o wznowienie postępowania - może, w oparciu o treść art. 9 § 2 k.p.k., zasygnalizować organowi procesowemu potrzebę podjęcia czynności z urzędu. Wobec tego wniosek obrońcy skazanego został przez Sąd Najwyższy potraktowany jako sygnalizacja uchybienia stanowiącego podstawę do wznowienia postępowania karnego z urzędu.

W realiach procesowych rozpoznawanej sprawy rozstrzygnięcie w kwestii wznowienia postępowania z przyczyn sygnalizowanych przez skazanego jest niedopuszczalne. Zgodnie bowiem z dyspozycją art. 542 § 4 k.p.k. wznowienie postępowania nie może nastąpić z przyczyn wymienionych w § 3 tego przepisu, tj. z powodu uchybień stanowiących bezwzględne przyczyny odwoławcze wymienione w art. 439 § 1 k.p.k. - a na nie właśnie powołuje się autor wniosku - jeżeli były one przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji.

W sprawie, której sygnalizacja dotyczy wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 listopada 1996 r., sygn. akt II AKa 280/96, został poddany kontroli w postępowaniu kasacyjnym na skutek kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego. Wyrokiem z dnia 5 stycznia 1999 r., sygn. akt III KKN 213/97, Sąd Najwyższy oddalił kasację wniesioną na korzyść skazanego. Oznacza to, że Sąd Najwyższy, będąc zobligowany w postępowaniu kasacyjnym do zbadania kasacji w zakresie uchybień z art. 439 k.p.k. (przedtem z art. 388 k.p.k. z 1969 r.), niezależnie od tego czy były one przez skarżącego podnoszone, oddalając kasację, uznał, że orzeczenie kończące prawomocnie postępowanie, którego wznowienia skazany oczekuje, nie było dotknięte bezwzględną przyczyną odwoławczą.

Z uwagi na niedopuszczalność wznowienia postępowania z urzędu, jedynie informacyjnie należy zauważyć, że analiza sprawy nie daje podstaw do formułowania tezy o zaistnieniu okoliczności określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W myśl art. 63 § 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (w brzmieniu z daty delegowania, Dz. U. z 1994 r., Nr 7, poz. 25), Prezes sądu wojewódzkiego, po uzyskaniu zgody kolegium sądu wojewódzkiego, może delegować sędziego do pełnienia obowiązków sędziego na obszarze właściwości tego samego sądu wojewódzkiego, jednakże na czas nie dłuższy niż miesiąc w ciągu roku.

W rozpoznawanej sprawie zarządzenie z dnia 18 stycznia 1994 r. o wyznaczeniu rozprawy oraz delegacja podpisana przez Wiceprezesa Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku z dnia 25 lutego 1994 r. (k. 1439), znajdują się w aktach.

Do delegowania sędziego przez prezesa sądu wojewódzkiego niewątpliwie niezbędną była także zgoda kolegium sądu wojewódzkiego.

Rzecz jednak w tym, że w ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu obowiązującym w dacie delegowania sędziego, ani w aktach wykonawczych, nie ma przepisu nakazującego dołączanie do akt osobowych sędziego tego typu dokumentu. Wobec tego nie można uznać, by w rozpoznawanej sprawie doszło do sygnalizowanego uchybienia, tym bardziej że obrońca Z. G. nie wskazał podstawy prawnej obligującej do dołączania uchwały kolegium sądu w tym przedmiocie do akt sprawy bądź akt osobowych sędziego.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy, stwierdzając brak warunków prawnych do rozpoznania kwestii wznowienia postępowania z urzędu (art. 542 § 4 k.p.k.), orzekł jak na wstępie.